

Toelichting op het Groeidocument.

Het groeidocument (GD) is ontleend aan de uitgangspunten Handelingsgericht Werken van Pameijer en van Beukering, *zie literatuurlijst*.

Het document is nog steeds in ontwikkeling en wordt, indien nodig, bijgesteld op basis van jaarlijkse evaluaties met de uitvoerenden in het Samenwerkingsverband.

De intentie van het werken met dit document is: alle belangrijke factoren en actoren in beeld brengen, concrete afspraken maken en het gedegen evalueren van extra begeleiding in en buiten school. Doel van de begeleiding is het stimuleren en tot een goed einde brengen van de schoolgang en de ontwikkeling van jongeren in het voortgezet onderwijs.

Daarnaast wordt het GD ook gebruikt als document voor de weging van de onderwijsbehoefte in de Commissie Toelaatbaarheid van het SWV.

Opbouw van het document.

Het GD is opgebouwd uit vier delen.

- I. Inventarisatie van belemmerende en beschermende factoren bij het kind zelf, in het onderwijs en in de thuissituatie (incl. vrijetijdsbesteding).
- II. Beschrijving van de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van het kind, de docenten (o.a. in de uitvoering van de aanpak in de les) en ouders.
- III. Plan van aanpak: wat gaan we doen in het Ondersteuningspunt, in de lessen en in de thuissituatie, wie heeft de regie op de uitvoering van dit plan.
- IV. Evaluatie van de aanpak: wat heeft gewerkt, wat niet en de bijstellingen.

Inhoudelijk moeten de vier delen op elkaar aansluiten; de onderwijsbehoefte vloeit voort uit de inventarisatie, het plan van aanpak is het antwoord op de behoefte. (*“systematisch en transparant”*)

Dit moet tevens leiden tot een integrale aanpak, waarin ook de bijdrage van ouders een duidelijke plaats inneemt. (*“Constructieve samenwerking tussen school en ouders”*)

Het invullen.

Voor het invullen van het document zijn **geen vaste routes** binnen het onderwijs afgesproken.

Iedere school kan dit passend bij de eigen ondersteuningsstructuur laten verlopen.

Het wel is van belang dat de **zienswijze van ouders en leerling** duidelijk terug te vinden is.

Dit wordt letterlijk zichtbaar door het gebruik van verschillende kleuren in de tekst. Ook is er ruimte voor **observatiegegevens**.

Bij het invullen is **professioneel, eenduidig taalgebruik** nodig om een neutraal en helder beeld van de leerling en zijn/haar onderwijsbehoeften te krijgen. (Daarmee wordt echter met nadruk niet het gebruik van jargon bedoeld.)

Ook is het belangrijk om de **ondersteuningsbehoefte van docenten** te formuleren bij het uitvoeren van de afspraken rond de aanpak van de leerling in de les. (*“De leerkracht doet ertoe”*).

Probeer zo veel mogelijk **interpretatie van gedrag te vermijden**. Geef ook duidelijk aan wanneer en vooral hoe **frequent** bepaald gedrag plaatsvindt. (bijvoorbeeld: bij alle lessen of slechts bij één of twee vak(ken))

Vul alle vakken in het GD in!! Mocht er niets te melden zijn geef dit dan aan met “geen bijzonderheden”. Dit garandeert in ieder geval dat alle ontwikkelingsgebieden zijn besproken. De ruimte in de vakken is beperkt, **formuleer dus zo bondig** mogelijk. Het invullen van **beschermende** factoren is van groot belang, vaak geeft dit al richting aan de begeleiding.

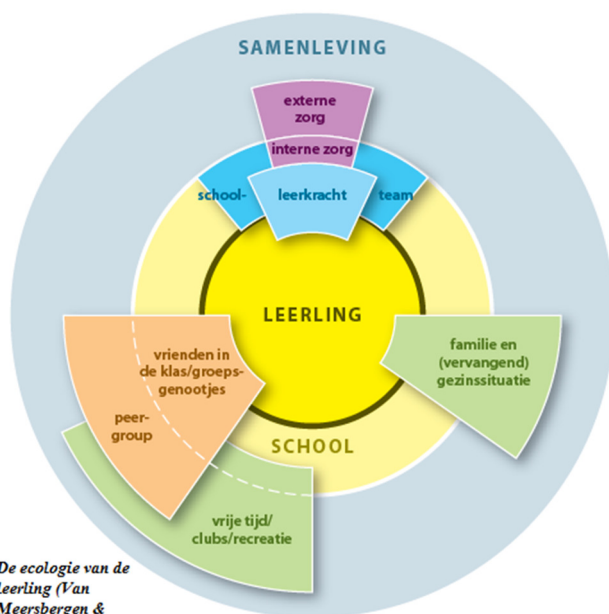
Het invullen van de doelen is in de meest recente versie, bij wijze van experiment, komen te vervallen. In deel III: plan van aanpak kan worden aangegeven waar aan gewerkt gaat worden.

Theoretische modellen.

Het groeidocument vraagt ook naar beschermende en belemmerende factoren in de thuissituatie en de vrije tijd.

Onderbouwing van deze werkwijze wordt zichtbaar in onderstaande schematische weergave.
(zie ook bijlage 1)

1. De ecologie van de leerling

De ecologie van de leerling (Van Meersbergen & Jeninga, 2012)

“Voor onderwijsprofessionals is het bij gedragsvraagstukken rond de leerling van belang om ‘breed’ te kijken naar gedrag in de omgeving waar het zich voordoet. Daarvoor is een systeemgericht model ontwikkeld: De ecologie van de leerling.

Ontwikkeling van leerlingen wordt bepaald volgens de interactie met allerlei factoren in de onderwijssituatie. Centraal staat de vraag: wat heeft deze leerling, in deze onderwijssituatie met deze leraren aan ondersteuning nodig?”

2. Handelingsgericht Werken, een korte weergave van de uitgangspunten.

HGW gaat uit van zeven principes:

1. **Onderwijsbehoeften** van de leerlingen centraal stellen. Denk aan de instructie, de leertijd en uitdaging.
2. Afstemming en **wisselwerking tussen kind en zijn omgeving**: de groep, de leerkracht, de school en de ouders. De omgeving moet goed afgestemd zijn op wat het kind nodig heeft.
3. **De leerkracht doet ertoe**. Hij kan afstemmen op de verschillen tussen de leerlingen en zo het onderwijs passend maken.
4. **Positieve aspecten** zijn van groot belang. Dit gaat niet alleen om de positieve aspecten van het kind, maar ook van de leerkracht, de groep, de school en de ouders. Als een leerkracht een negatief beeld heeft van de leerling, dan zie hij vaak alleen nog maar het negatieve gedrag. Het is belangrijk dat de leerkracht dan zoekt naar positief gedrag, dan zijn er meer mogelijkheden om het probleem op te lossen.
5. Constructieve **samenwerking tussen school en ouders**. De verantwoordelijkheid voor initiatief ligt bij de school. Maar de school geeft wel de verwachtingen over de verantwoordelijkheid van ouders duidelijk aan.
6. **Doelgericht werken**. Het team formuleert doelen met betrekking tot leren, werkhouding en sociaal emotioneel functioneren. Het gaat hierbij zowel om korte als lange termijndoelen. De doelen worden geëvalueerd volgens de HGW-cyclus (zie hieronder). Ze worden SMARTI geformuleerd.
7. De werkwijze van school is **systematisch en transparant**. Er zijn duidelijke afspraken over wie wat doet en wanneer.

3. Verder lezen??

1. Handelingsgericht werken in het voortgezet onderwijs

Pameijer, N., Beukering, T. van, Wulp, M. van der & Zandbergen, A. (2012). Handelingsgericht werken in het voortgezet onderwijs. Leuven: Acco.

2. Handelingsgericht werken in de klas

Pameijer, N., Beukering, T. van, Lange, S. de, Schulpen, Y. & Veire, H. van de (2010). Handelingsgericht werken in de klas. De leerkracht doet ertoe. Leuven: Acco.

3. Gedragsproblemen in scholen: het denken en handelen van leraren

Wolf, K. van der & Beukering, T. van (2009). Gedragsproblemen in scholen: het denken en handelen van leraren. Leuven: Acco Boek bestellen We zijn met dit boek genomineerd voor de Martinus J. Langeveldprijs

4. Bijlage 1

De ecologie van de leerling. Een systeemgericht model voor het onderwijs, Artikel Tijdschrift voor Orthopedagogiek, 51 2012, van Meersbergen en Jeninga